

18. HASDEU, Bogdan Petriceicu. *Scrieri*. Vol. 18: Folclor literar (1). Folclor tradițional în versuri. Ediție critică de I. OPRIȘAN. Chișinău: Știința; Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, 2020. (Colecția „Moștenire”: ISBN 978-9975-67-986-2). 504 p. ISBN 978-9975-67-396-9; vol. 18: 978-9975-85-232-6 (*Știința*); ISBN 978-9975-3358-5-0 (*Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”*).
19. HASDEU, Bogdan Petriceicu. *Scrieri*. Vol. 19: Folclor literar (2). Proza populară. Ediție critică de I. OPRIȘAN. Chișinău: Știința; Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, 2020. (Colecția „Moștenire”: ISBN 978-9975-67-986-2). 392 p. ISBN 978-9975-67-396-9; vol. 19: ISBN 978-9975-85-233-3 (*Știința*); ISBN 978-9975-3358-6-7 (*Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”*).
20. HASDEU, Bogdan Petriceicu. *Scrieri*. Vol. 20: Arhiva istorică a României. Colecțiune critică de documente asupra trecutului român, începând de la timpii cei mai depărtați și până la anul 1800. Ediție critică de I. OPRIȘAN. Chișinău: Știința; Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, 2023. (Colecția „Moștenire”. ISBN 978-9975-67-986-2). 488 p. ISBN 978-9975-67-396-9; vol. 20: ISBN 978-9975-85-403-0 (*Știința*); ISBN 978-9975-3546-0-7 (*Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”*).
21. HASDEU, Bogdan Petriceicu. *Scrieri*. Vol. 21: Arhiva istorică a României. Colecțiune critică de documente asupra trecutului român, începând de la timpii cei mai depărtați și până la anul 1800. Ediție critică de I. OPRIȘAN. Chișinău: Știința; Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, 2023. (Colecția „Moștenire”. ISBN 978-9975-67-986-2). 570 p. ISBN 978-9975-67-396-9; vol. 21: ISBN 978-9975-85-406-1 (*Știința*); ISBN 978-9975-3546-1-4 (*Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”*).

CZU 026:027.52(478-25)=135.1

UTILIZATORII COLECȚIEI „HASDEOLOGIE”: ASPECTE CANTITATIVE ȘI CALITATIVE

*Maria BIVOL,
șef serviciu, Secția activitate editorială, BM „B.P. Hasdeu”*

Rezumat: Colecția „Hasdeologie” a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” valorifică moștenirea culturală a dinastiei Hâjdău-Hasdeu prin documente rare, lucrări literare, studii științifice și publicații biografice. Accesibilă atât fizic, cât și digital, colecția a fost consultată de peste 4000 de ori între 2016-2024. Utilizatorii principali sunt intelectuali, studenți, elevi și bibliotecari. Promovarea prin expoziții și digitizare susține impactul continuu al colecției în mediul academic și cultural.

Cuvinte-cheie: hasdeologie, patrimoniu, bibliotecă, digitalizare, utilizatori.

Abstract: The “Hasdeologie” Collection at the B.P. Hasdeu Municipal Library preserves the cultural legacy of the Hâjdău-Hasdeu family through rare documents, literary works, scientific studies, and biographical publications. Available both physically and digitally, the collection was accessed over 4000 times between 2016-2024. Its main users include intellectuals, students, pupils, and librarians. Through exhibitions and digitization, the collection continues to make a significant impact in the academic and cultural spheres.

Keywords: hasdeology, heritage, library, digitization, users.

Colecția „Hasdeologie”, creată și completată de Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, reprezintă un patrimoniu cultural esențial, păstrător al memoriei și operei ilustre a membrilor dinastiei Hâjdău-Hasdeu. Această colecție include cărți, manuscrise, publicații seriale, ilustrații și sculpturi, bunuri materiale și spirituale dobândite prin achiziții și donații generoase de la hasdeologi, cercetători literari și editori. Colecția cuprinde 203 de titluri de documente, toate fiind incluse în catalogul electronic al BM „B.P. Hasdeu”. De asemenea, o parte semnificativă dintre acestea sunt disponibile și în format digital pe pagina web a bibliotecii. Documentele pot fi consultate fizic în sala de lectură a bibliotecii sau accesând biblioteca digitală a BM.

Colecția a constituit baza înființării Centrului Național de Hasdeologie, creat pe 23 februarie 1998, cu prilejul împlinirii a 160 de ani de la nașterea lui Bogdan Petriceicu Hasdeu. Centrul a avut drept obiectiv principal conservarea și valorificarea patrimoniului cultural al dinastiei Hâjdău-Hasdeu, inclusiv prin păstrarea creațiilor literare, filologice și filosofice, dar și prin publicarea unor studii filologice, a unor lucrări biografice și bibliografice dedicate acestei familii de cărturari.

În anul 2013, colecția Centrului Național de Hasdeologie a fost transferată la Biblioteca Centrală a BM „B.P. Hasdeu”, unde este accesibilă și valorificată în continuare. Din momentul inaugurării și până în prezent, colecția include documente aparținând celor cinci membri ai dinastiei Hâjdău-Hasdeu: Thadeu Ioan Hâjdău, Alexandru Hâjdău, Boleslav Hâjdău, Bogdan Petriceicu Hasdeu și Iulia Hasdeu.

Fondatorii Centrului, cercetătorii Pavel și Clara Balmuș, au avut un rol esențial în consolidarea și extinderea acestui proiect cultural. Prin parteneriate cu instituții similare și colaborări cu

hasdeologi din diverse colțuri ale lumii, aceștia au fost pilonii unor publicații remarcabile, realizate sub egida Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”. Astfel, ei au contribuit semnificativ la promovarea și valorificarea moștenirii culturale hasdeiene, fiind o bornă spațio-temporală a studiilor respective din arealul basarabean.

Colecția „Hasdeologie” cuprinde operele literare ale savantului Bogdan Petriceicu Hasdeu, cercetări științifice, documente literare, studii folcloristice și lingvistice, precum și monografiile dedicate acestei personalități enciclopedice. De asemenea, colecția include lucrări și monografiile ale ficei sale, Iulia Hasdeu, precum și documente semnate de Thadeu Ioan Hâjdău, Alexandru Hâjdău și Boleslav Hâjdău.

Cea mai mică carte din colecție, ca format, este lucrarea *Basarabii. Cine? De unde? De când?*, semnată de B.P. Hasdeu. Aceasta reprezintă un facsimil de 24 de pagini, apărută la București în anul 1894. Lucrarea explorează originile și semnificația dinastiei Basarabilor, iar Hasdeu subliniază importanța etnonimului în contextul limbii istorice a românilor, oferindu-i o valoare simbolică și istorică deosebită: „Basaraba este cuvântul cel mai important din întreaga limbă istorică a Românilor. Dacă ne va fi dat a lămuri cu deplinătate: cine au fost Basarabii? de unde? de când? o întinsă lumină se va răspândi asupra perioadei celei mai lungi și tot-o-dată celei mai întunecoase din trecutul naționalității române” [2, p. 3].

Printre cele mai vechi lucrări ale lui Bogdan Petriceicu Hasdeu, incluse în Colecție, se numără *România* și *Foaia de storia Română: revista ebdomadară*, apărute în anii 1858-1859. Ambele lucrări au fost reeditate în anii 2007-2008. În aceste lucrări, utilizatorii pot descoperi etapele în dezvoltarea gândirii și cercetării istorice românești, dar și angajamentul lui Hasdeu față de promovarea cunoașterii istorice și culturale a națiunii române.

O altă lucrare fundamentală este *Etymologicum Magnum Romaniae. Dicționarul limbei istorice și populare a românilor*. Această lucrare vastă și de o importanță incontestabilă pentru studiul limbii române cuprinde trei volume (publicate între anii 1972 și 1976 la Editura Minerva din București). Cele trei volume totalizează 2378 de pagini, oferind o cercetare amănunțită și exhaustivă asupra etimologiei unui număr limitat de cuvinte ale limbii române (*A – Bărbat*) atât în varianta sa istorică, cât și în cea populară.

Culegerea *Bogdan Petriceicu Hasdeu și contemporanii săi români și străini*, Vol. III, inclusă în Colecția bibliotecii, reprezintă

o sursă valoroasă de informații și o mărturie a legăturilor intelectuale și sociale ale vremii. Această lucrare include un material documentar vast, care reflectă corespondența familiei Hasdeu cu mediile culturale ale epocii. Prin conținutul său, volumul oferă cititorului o perspectivă unică asupra dialogului epistolar purtat de membrii familiei cu lumea din jur, punând în lumină aspecte inedite ale vieții sociale, culturale și istorice din perioada respectivă. Culegerea contribuie la aprofundarea cunoașterii contextului istoric și cultural în care a trăit și a creat B.P. Hasdeu.

Iulia Hasdeu se remarcă drept o voce literară unică, iar una dintre lucrările sale esențiale – *19 file de jurnal* – reprezintă o adevărată comoară documentară, ce oferă o perspectivă asupra personalității sale și a familiei Hasdeu. Publicată la Editura Eminescu din București, în anul 2000, această lucrare de 565 de pagini surprinde sensibilitatea și complexitatea unei personalități de excepție cum a fost cea a Iuliei Hasdeu. Colecția include și câteva cărți semnate de Iulia Hasdeu, scrise în limba franceză și tipărite la Paris.

Monografiile dedicate lui B.P. Hasdeu, care evidențiază valoarea activității acestui ilustru cărturar, sunt accesibile utilizatorilor Bibliotecii Municipale pentru cercetare și studiu. Printre acestea, se remarcă *B.P. Hasdeu sau Setea de absolut: Tumultul și misterul vieții* de Ion Oprișan, lucrare de peste 600 de pagini, care explorează în profunzime viața și personalitatea lui B.P. Hasdeu, dezvăluind aspirațiile și misterele care i-au definit destinul. *Opera literară a lui Bogdan Petriceicu Hasdeu*, o altă lucrare a lui Ion Oprișan, cu un volum de 544 de pagini, oferă o analiză detaliată și minuțioasă a contribuțiilor literare ale lui B.P. Hasdeu, subliniind originalitatea și semnificația operei sale în contextul literaturii române. Aceste lucrări reprezintă surse de referință pentru cercetători, studenți și pasionați de literatură.

Colecția „Moștenire” este una dintre cele mai voluminoase din Colecția „Hasdeologie” a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”. În perioada 1993-2023, au fost publicate *Scrieri* de B.P. Hasdeu în 21 de volume. Apariția acestor volume a fost posibilă datorită parteneriatului dintre Editura „Știința” (Chișinău), Editura Fundației Culturale Române și Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”. Acest demers editorial urmărește, în premieră, publicarea integrală a operei scriitorului și savantului Bogdan Petriceicu Hasdeu [5].

Ne-am propus să identificăm unele aspecte din perspectiva utilizatorului și a bibliotecarului în calitate de prestator al serviciilor

de carte și lectură, făcând o analiză a datelor din perioada anilor 2016-2024.

Colecția „Hasdeologie” este o sursă valoroasă de documentare și cercetare, având un public fidel și diversificat. Digitalizarea acesteia reprezintă un pas semnificativ în direcția accesibilizării informației și atragerii unui public și mai larg. Prin eforturile bibliotecarilor și organizarea de evenimente culturale, această colecție continuă să-și păstreze relevanța și impactul în spațiul academic și cultural.

Dacă ar fi să analizăm cifrele, observăm că, în perioada anilor 2016-2024, documentele din Colecția „Hasdeologie” au fost împrumutate de 4256 de ori. Aceste date reflectă nu doar interesul utilizatorilor, ci și succesul continuu al colecției în rândul utilizatorilor.

În ceea ce privește categoriile de utilizatori care accesează un astfel de conținut, putem deduce că intelectualii, studenții, elevii și bibliotecarii sunt cei mai interesați. În aceeași perioadă, colecția a fost solicitată de 1224 de intelectuali, 1087 de studenți, 1005 elevi și 940 de bibliotecari. Analizând împrumuturile din colecție, putem observa că 1461 de împrumuturi au fost făcute de utilizatori de sex masculin, iar 2795 de împrumuturi – de utilizatori de sex feminin.

Unul dintre elementele esențiale în promovarea Colecției „Hasdeologie” este organizarea expozițiilor tradiționale de carte. Analizând procesul de împrumut și accesarea colecției, se poate observa că bibliotecarii joacă un rol important de ambasadori ai acesteia, oferindu-le utilizatorilor oportunitatea de a descoperi atât autorul, cât și documentele valoroase aflate în bibliotecă.

De-a lungul acestor ani, au fost organizate peste 48 de expoziții și prezentări de carte dedicate dinastiei Hâjdeu-Hasdeu. Conform normelor de organizare a expozițiilor de carte în spațiile bibliotecii, acestea pot avea o durată cuprinsă între 1 și 4 săptămâni și pot include între 20 și 100 de titluri. Astfel, utilizarea colecției în această perioadă se reflectă în numărul de interacțiuni ale utilizatorilor cu expozițiile, fiecare vizită reprezentând o oportunitate de a explora și de a cunoaște în profunzime colecția, de a o populariza printre utilizatori și vizitatori pentru a forma „capacitate digitală” [3], capacitate care transformă documentele digitizate în produse ale cercetării [4].

În perioada 2016-2024, bibliotecarii au realizat aproximativ 940 de împrumuturi de documente fizice, iar prin organizarea

expozițiilor și prezentărilor de carte, au contribuit la valorificarea și promovarea patrimoniului bibliotecii. Considerăm această cifră drept una relevantă în contextul scăderii, în prezent, a interesului pentru autorii clasici, mai ales pentru cei de mare complexitate, precum e opera lui B.P. Hasdeu.

Una din direcțiile strategice ale BM este „ralierea la inițiativa privind Accesul Deschis” [1]. Din anul 2021, când a început digitizarea colecției, utilizatorii interesați de documentele din această colecție au posibilitatea de a accesa documentele și în format digital. Analizând datele, putem observa că de la începutul digitizării colecției au fost realizate 70 de accesări ale documentelor. Or, semnalăm nevoia stringentă de a promova colecția digitizată prin diferite evenimente și acțiuni de impact.

Am identificat cele mai solicitate titluri, care reflectă preferințele utilizatorilor și interesul constant pentru opera dinastiei Hâjdeu-Hasdeu. Aceste titluri evidențiază atât lucrările literare, cât și studiile filologice și istorice care au atras atenția celui mai mare număr de cititori.

Nr.	Titlul	Numărul de accesări
1.	B.P. Hasdeu. <i>Scrieri</i> . Vol. 9: Studii de lingvistică și filologie	32
2.	Viața lui B.P. Hasdeu	34
3.	<i>Iulia Hasdeu / Camille Armand</i>	34
4.	<i>B.P. Hasdeu sau Setea de absolut: Tumultul și misterul vieții</i> de Ion Oprișan	35
5.	B.P. Hasdeu. <i>Scrieri</i> . Vol. 16: Publicistică politică	36
6.	<i>Urma pașilor ei: Iulia Hasdeu între viață și nemurire</i> de Adriana Ungureanu	40
7.	B.P. Hasdeu. <i>Scrieri</i> . Vol. 3: Dramaturgie	51
8.	B.P. Hasdeu. <i>Răzvan și Vidra</i> : Poemă dramatică în cinci cânturi	57
9.	B.P. Hasdeu. <i>Scrieri</i> . Vol. 4: Studii și articole literare, filosofice și culturale	61
10.	B.P. Hasdeu. <i>Scrieri</i> . Vol. 14: <i>Etymologicum Magnum Romaniae</i>	70
11.	B.P. Hasdeu. <i>Scrieri</i> . Vol. 1: Poezii	73
12.	Poezie. Proză. Dramaturgie	100
13.	Bogdan Petriceicu Hasdeu	103
14.	<i>Clipe de inspirație</i> de Alexandru Hâjdău	133
15.	<i>Printesa fluture: Ghiocelul</i> de Iulia Hasdeu	789

În concluzie, Colecția „Hasdeologie” continuă să joace un rol esențial în promovarea patrimoniului cultural al dinastiei Hâjdeu-Hasdeu, fiind un punct de referință pentru cercetători, studenți, elevi și bibliotecari. Prin digitalizarea acestei colecții și organizarea de evenimente culturale, biblioteca își reafirmă angajamentul de a asigura accesibilitatea și valorificarea informației într-un mod modern și eficient. Interacțiunile constante ale utilizatorilor cu documentele din colecție subliniază importanța acesteia pentru dezvoltarea cunoașterii și pentru îmbogățirea experienței academice și culturale. Astfel, colecția Hasdeologie nu doar că rămâne un patrimoniu deosebit, dar continuă să inspire și să conecteze diverse comunități prin accesibilitate și relevanță, contribuind activ la consolidarea unui spațiu cultural dinamic și deschis.

Referințe bibliografice

1. HARJEVSCHI, Mariana. Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” continuă ferm crearea conținutului digital. In: *BiblioPolis*, 2021, vol. 83, nr. 4, pp. 7-13. ISSN 1811-900X.
2. HASDEU, Bogdan Petriceicu. *Basarabii. Cine? De unde? De când?* București, 1894. 25 p.
3. KULIKOVSKI, Lidia. Digital, digitizare, digitalizare: în paginile revistei „BiblioPolis”. In: *BiblioPolis*, 2021, vol. 83, nr. 4, pp. 7-13. ISSN 1811-900X.
4. STANCA, Sorina. Valorificarea colecțiilor prin digitizare. In: *BiblioPolis*, 2021, vol. 83, nr 4, pp. 24-31. ISSN 1811-900X.
5. ȘENDREA, Elena. Descoperim și explorăm colecția Hasdeologie. In: *BiblioPolis*, 2016, vol. 60, nr. 1, pp. 137-142. ISSN 1811-900X.